

2026-02-26
KN2026/00442

Klimat- och näringslivsdepartementet

Patent- och registreringsverket
Box 5055
102 42 Stockholm

Verket för innovationssystem
Mäster Samuelsgatan 56
101 58 Stockholm

Uppdrag att genomföra kunskapshöjande insatser om immateriella tillgångar och rättigheter

Regeringens beslut

Regeringen ger Patent- och registreringsverket (PRV) och Verket för innovationssystem (Vinnova) i uppdrag att genomföra kunskapshöjande insatser för att stärka förmågan i innovationssystemet till strategisk hantering av immateriella tillgångar och rättigheter, bland andra patent, upphovsrätt, formskydd och varumärke. Syftet är att öka nyttiggörande och värdeskapande från forskning och innovation och att främja att immateriella tillgångar skyddas.

Uppdraget innefattar att

1. utreda och analysera behovet av information, stöd och vägledning för relevanta målgrupper,
2. ta fram, tillgängliggöra och sprida behovsanpassat kunskapsunderlag och utbildningsmaterial, inklusive branschanpassade produkter där så är lämpligt,
3. stärka PRV:s och Vinnovas kapacitet att stödja innovationssystemets aktörer att främja en förbättrad hantering av immateriella tillgångar,
4. stärka samverkan med berörda aktörer, och verka för att etablera varaktiga samarbetsformer, processer och strukturer, för att nå ut till relevanta målgrupper med kunskap och stöd,
5. främja användningen av offentlig patentinformation hos innovationssystemets aktörer för att identifiera och bedöma behov, möjligheter och finansiering av forskning och innovation,
6. föreslå hur insatsers effekter och berörda målgruppers kunskap och förmåga kan följas upp, inklusive förslag om lämpliga indikatorer som möjliggör en systematisk uppföljning.

För att skapa förutsättningar för en framtida extern utvärdering ska en kortfattad plan för genomförande och insamlande av relevanta data tas fram. Planen och relevanta data med tillhörande dokumentation ska sparas.

PRV och Vinnova ska samverka med Myndigheten för tillväxtpolitiska utvärderingar och analyser (Tillväxtanalys) avseende uppföljning, utvärdering och indikatorer. Samverkan ska även ske med universitet och högskolor, Bolagsverket, Konstnärsnämnden, Tillväxtverket och Vetenskapsrådet där det bedöms relevant. Synpunkter ska inhämtas från Statens energimyndighet och andra berörda aktörer som branschorganisationer, forskningsinstitut, forskningsfinansiärer, investerare och försvarsmyndigheter.

PRV och Vinnova ska senast den 30 mars 2026 ge in en plan för arbetet, senast den 20 september 2026, 20 februari 2027 och 20 februari 2028 lämna gemensamma delredovisningar och senast den 31 mars 2029 en gemensam slutredovisning till Regeringskansliet (Klimat- och näringslivsdepartementet). Delredovisningarna ska kortfattat beskriva genomförda insatser och ge förslag på kompletterande åtgärder. Den första delredovisningen ska även innefatta en analys av målgruppernas behov och förslag till indikatorer för uppföljning och utvärdering.

För uppdraget får PRV använda 3 000 000 kr och Vinnova använda 7 000 000 kr för år 2026. För år 2027 och 2028 beräknar regeringen att avsätta samma belopp för uppdragets genomförande. För PRV ska utgifterna belasta det under utgiftsområde 24 Näringsliv uppförda anslaget 1:21 Patent- och registreringsverket, anslagsposten 1 Patent- och registreringsverket. För Vinnova ska utgifterna belasta det under utgiftsområde 24 Näringsliv uppförda anslaget 1:1 Verket för innovationssystem, anslagsposten 1 Verket för innovationssystem.

Närmare beskrivning av uppdraget

Uppdragets insatser ska ha som mål att

- stärka berörda målgruppers medvetenhet, kunskap och incitament, för att främja en strategisk hantering av immateriella tillgångar och rättigheter i hela kedjan från forskning till kommersialisering,

- öka tillgången till kvalitativt kunskaps- och utbildningsunderlag, stöd och rådgivning, bland annat genom att bygga upp och långsiktigt förvalta en sammanhållen digital miljö,
- höja medvetenheten om säkerhet, skyddsvärde och hantering av säkerhetsrelaterade risker avseende immateriella tillgångar,
- skapa bättre förutsättningar för aktörer i innovationssystemet att identifiera och skydda immateriella tillgångar som är av värde utifrån ett nationellt säkerhetsperspektiv,
- öka användningen av patentinformation hos relevanta aktörer i innovationssystemet för att bidra till en effektiv användning av forskningsresurser,
- öka andelen lärosäten, företag och organisationer som har en adekvat strategisk hantering av immateriella tillgångar,
- öka antalet registrerade immateriella rättigheter från svenska aktörer i såväl det nationella som det globala immaterialrättssystemet särskilt bland små och medelstora företag.

Insatserna ska utgå från de behov av kunskap och stöd som finns bland relevanta målgrupper som kunskapsintensiva företag, särskilt små och medelstora företag, startups och scaleups, samt, forskare, studenter och kreatörer. De målgrupper i innovationssystemet som har störst behov ska prioriteras. Insatser som syftar till ökad kunskap bland forskare och studenter vid universitet och högskolor ska utgå från lärosätenas ansvar för att det finns processer och struktur på plats som säkerställer en strategisk hantering av immateriella tillgångar på hela lärosätet, inklusive på innovationskontoren. Insatser ska även riktas mot de aktörer som kan bidra till målgruppernas kunskap och förmåga, som myndigheter, forskningsfinansiärer, branschorganisationer, och övriga ekosystemaktörer som investerare, holdingbolag och inkubatorer.

Uppdraget ska genomföras gemensamt av PRV och Vinnova med utgångspunkt i myndigheternas kompetens, erfarenhet och instruktionsenliga uppdrag. PRV ska som ansvarig myndighet för information om immateriella tillgångar och rättigheter ha ett huvudansvar för att utreda och analysera

behov av information och stöd samt för att ta fram, underhålla och kvalitetssäkra kunskapsunderlag och utbildningsmaterial. Vinnova ska som ansvarig myndighet för utveckling av effektiva innovationssystem, nyttiggörande av forskning och främjande av innovation ha ett huvudansvar för att sprida kunskap i innovationssystemet, stärka samverkan med relevanta aktörer samt föreslå varaktiga samverkansstrukturer för information, stöd och vägledning. Vinnova ska ansvara för uppdragets samordning och rapportering.

Skälen för regeringens beslut

Regeringen har i budgetpropositionen för 2026 uttryckt att Sveriges förmåga att hantera immateriella rättigheter och tillgångar samt att få bättre utväxling på de investeringar som görs i forskning och innovation är av stor vikt för landets konkurrenskraft.

Sverige gör stora investeringar i forskning och innovation. Regeringens forsknings- och innovationsproposition (prop. 2024/25:60) beskriver att förmågan hos aktörerna i innovationssystemet att skydda, förvalta och använda immateriella tillgångar är avgörande för att påskynda spridningen av nyttiggörande innovativa lösningar och utveckla ny teknik, nya produkter och nya tjänster. Incitamenten och verktygen för nyttiggörande och kommersialisering av forskning behöver stärkas. Kunskapen om entreprenörskap och om hantering och skydd av immateriella tillgångar behöver öka.

Produktivitetskommissionen gör i sitt slutbetänkande (SOU 2025:96) bedömningen att kunskapen om immaterialrätt generellt sett är låg i Sverige och att det krävs ökad information och bättre rådgivning om immaterialrätt för forskare och entreprenörer samt bättre möjligheter för mindre aktörer att skydda sina immateriella tillgångar.

I ett förändrat geopolitiskt landskap med ökade spänningar och hårdnande konkurrens får forskning och innovation en allt större betydelse. Mycket av den kunskap som utvecklas är skyddsvärd och eftertraktad av andra länder och aktörer utanför Sverige. Enligt regeringens strategi för Sveriges utrikeshandel, investeringar och globala konkurrenskraft, som presenterades i december 2023, behöver svenska företags medvetenhet om immateriella rättigheter och skydd av immateriella tillgångar öka inte bara för tillväxt och affärsutveckling utan även för att värna svenska intressen.

Regeringen fortsätter arbetet med ett samlat grepp om de immaterialrättsliga frågorna. Under våren 2025 har regeringen genomfört två rundabordssamtal med fokus på frågor om immaterialrättens centrala roll för ökat kulturskapande och innovations- och konkurrenskraft. En slutsats av samtalen är att det behövs ökad medvetenhet och kunskap om immaterialrätt och immateriella tillgångar i samtliga led i innovationssystemet.

Regeringen har beslutat om uppdrag eller återrapporteringskrav i regleringsbrev för 2026 avseende PRV, Vinnova, Vetenskapsrådet, Konstnärsnämnden samt statliga universitet och högskolor. Förevarande uppdrag ska ytterligare bidra till stärkt kunskap om och förmåga till strategisk hantering av immateriella tillgångar och rättigheter och i förlängningen till svensk innovationsförmåga och konkurrenskraft.

På regeringens vägnar

Simona Mohamsson

Ludvig Kimby

Kopia till

Justitiedepartementet, L3

Utrikesdepartementet, HI

Försvarsdepartementet, EM

Socialdepartementet, SAM

Finansdepartementet, BA och SFÖ

Utbildningsdepartementet, F och UH

Kulturdepartementet, KKM

Landsbygds- och infrastrukturdepartementet, SMF

Bolagsverket

Konstnärsnämnden

Myndigheten för tillväxtpolitiska utvärderingar och analyser

Statens energimyndighet

Tillväxtverket

Vetenskapsrådet